

Piše: Primož Brezovec

Posebno jagodičje

in drugi užitni dragulji

FOTO: Shutterstock

Samooskrbni vrtničkarji in zbiratelji preizkušamo vedno nove sadne sorte, ki izstopajo po boljšem okusu, rodnosti, odpornosti in drugih lastnostih. Ne pozabimo pa tudi na sorte in vrste, ki so že nekaj časa prisotne, le bolj jih moramo spoznati.

U

speh z lastnim pridelkom v vrtu je vsakomur

v veliko veselje in spodbuda, da širi zbirko rastlin, ki imajo dolgoročno perspektivo. Če imamo prostor v vrtu, ne pozabimo na debeloplodne rumene drene, iz katerih bomo pripravili odlično marmelado. Če smo bili v preteklosti razočarani nad sibirskimi borovnicami, zamenjajmo stare sorte z novimi, ki so okusnejše. Prav tako nam bo v velik izziv gojenje posebnih ameriških borovnic v loncih.

Zdravi kot dren

Rumeni dren je nekoliko manj pozna-

na vrsta z užitnimi plodovi, imenovanimi drnulje. V vrtovih gojimo predvsem debeloplodne - cepljene sorte rumenega dreva. Plodove predelamo v odlično domačo marmelado, s katero bomo prijetno presenetili goste. Poleg marmelad in džemov plodove predelamo tudi v sokove in kompote ter jih uporabimo za žganjekuho in sušenje. Plodove sortnih debeloplodnih drenov so v primerjavi z navadnim rumenim drenom boljše kakovosti, večji in obrodijo tudi do štirikrat več pridelka. Z obiranjem drnulj ne hitimo, kljub temu da so že dobile značilno barvo. Drnulje so najprej kiselkaste in trpke, ko začno plodovi odpadati, pridobijo primerno razmerje med kislinami in sladkorji.

Sorte drenov za vrtove

Se sprašujete, katere sorte debeloplodnih rumenih drenov posaditi v vrt? Pa pogledjmo.

Cepljena sorta rumenega dreva schöbrunner gourmet spada med rodnejše sorte drenov. Rodnost je do štirikrat večja kot pri navadnem drenom. Plodovi so veliki približno 3 do 4 cm. Zorijo v avgustu in septembru. Večja rodnost je značilna tudi za cepljeno sorto jolico. Plodovi so veliki približno 3 cm in zorijo avgusta in septembra. Nekoliko nižje rasti je sorta elegantny, ki doseže okoli 2,5 do 3 metre višine.

FOTO: Fajin Tim

FOTO: Fajin Tim

FOTO: Wikimedia Commons

zgoraj

Dren sorte jantarny spada med bolj okusne sorte. Zori v začetku septembra.

levo

Rakitovec je nadvse odporna rastlina, ki raste v skoraj vsej Evropi in v Rusiji, Mongoliji, Koreji, na Japonskem.

Hranljivi plodovi ostanejo na rastlinah še dolgo po tem, ko rastlina odvrže liste.

Rodi do štirikrat več kot navadni dren, plodovi, veliki 3 cm, so zreli v avgustu. Sorta jantarny spada med bolj rodne in okusne sorte. V polni rodnosti lahko znaša pridelok tudi do 40 kg plodov. Zori v začetku septembra. Plodovi so velikosti do 3 cm.

Sorta nikolka spada med najbolj zgodnje sorte drena. Plodovi zorijo od sredine julija do sredine avgusta. V polni rodnosti posamezno drevo obrodi do 35 kg plodov.

Med zgodne sorte uvrščamo sorto radost. Plodovi so zelo okusni, veliki do 4 cm in zorijo od konca julija do sredine avgusta.

Okusnejše sorte sibirskih borovnic Sibirsko borovnico ali majsko jagodo zdaj že dobro poznamo kot jagodiče, ki nas obdari s prvim pridelkom že maja. Za sajenje v vrtove izbiramo sorte, ki so po okusu slajše, bolj aromatične in okusnejše, denimo leningrajski velikan, vostog, dotz velikan, aurora, morena nimfa, amfora in jugana. Najbolje bo, da sibirsko borovnico sadimo v vrste s sadilno razdaljo 1 m. Pred zorenjem jo zaščitimo z mrežo proti ptičem. Kljub spomladanski pozebi nas sirska borovnica doslej ni

zgoraj

Dren jolico daje približno tri centimetre velike plodove, ki zorijo avgusta in septembra.

razočarala, saj uspešno kljubuje tudi hujšemu mrazu.

Plazeči se sorodnik češnje

Plazeči se grmiček je sorodnik češenj, ki jih kot sadne vrste gojimo v sadovnjakih. Plazeča se peščena češnja (*Prunus pumila* var. *depressa*), kot jo pogovorno imenujemo, je prekrivni grmiček, katerega poganjki se plazijo po tleh. Če rastlino gojimo v loncih, se na robu lonca prevesijo navzdol. Plazečo se peščeno češnjo odlikuje zelo bogato belo cvetenje spomladi, poleti pa se lahko posladkamo z drobnimi plodovi, ki so podobni češnjam. Gojimo jo povsod, kjer želimo prekriti tla in uživati ob pogledu na spomladansko cvetenje in poleti nabirati užitne plodove.

zgoraj

Plazeča se peščena češnja (*Prunus pumila* var. *depressa*) je odlična kot prekrivni grmiček, poleti nas bo nagradila tudi z nekaj plodovi.

Zdravilni rakitovec

Rakitovec je listopadni grm ali manjše drevo, ki doseže višino pet in več metrov. Plodovi vsebujejo vitamine B, A, E, K, predvsem pa veliko vitamina C, približno 6- do 7-krat več kot limona. Zreli plodovi rakitovca vsebujejo okoli devet odstotkov maščobnih olj. Iz semen rakitovca, ki vsebujejo še več olj, pa pridelujejo posebna olja za zdravljenje srčnih obolenj. Sorti leikora in hergo sta ženski rastlini, ki za opravevanje potrebujeta moško rastlino pollmix. Tradicionalno se rakitovec uporablja za zmanjševanje maščobnih oblog v telesu, večanje spolne moči in proti umski utrujenosti. Plodove rakitovca obiramo od septembra do sredine oktobra. Plodovi so uporabni za zdravilne namene zelo široke uporabnosti. Predelamo jih lahko tudi v sokove, marmelade, kompote, suho sadje in likerje.

Sorte debeloplodnih drenov

Sorta	Čas zorenja	Plodovi
Nikolka	Sredina julija do sredine avgusta	velikost 3-4 cm, rdeče barve
Radost	konec julija do sredina avgusta	velikost 3-4 cm, rdeče barve
Elegantny	avgust	veliki do 3 cm, rdeče barve
Schöbrunner gourmet	avgust in september	visoka rodnost, velikost 3 do 4 cm, rdeče barve
Jolico	avgust in september	velikost do 3 cm, rdeče barve
Jantarny	začetek septembra	velikost 2,5 do 3 cm, rumene barve

Ameriške borovnice kot posodovke

Urbano vrtnarjenje dosega razcvet v mestnih jedrih na balkonih, terasah in povsod tam, kjer nimamo zemlje. V lonce pa sadimo le sorte, ki so po rasti nizke in kompaktne in kljub svoji majhnosti dajo sorazmerno perspektivne pridelke. Za sajenje vedno izberemo prezimne lonce in ustrezno zemljo. Z izborom nizkih in kompaktnih sort ameriških borovnic tudi mestni otroci ne bodo prikrajšani pri sladkanju. Posebnost so sorte ameriških borovnic, ki so primerne za sajenje tako v lonce kot v večja korita.

Sorta top hat sodi med najnižje sorte ameriških borovnic, ki zraste do višine 60 cm. Zori od začetka junija do sredine julija. Sorta northblue rodi debelejšje plodove, ki dosegajo povprečje premera 15-18 mm. Rodi julija in avgusta.

Tu sta še sorti chipewa, ki je nekoliko višje rasti in north country, obe zorita julija in avgusta.

Preden se lotimo sajenja, izberemo lonec premera vsaj 60 cm, ki naj bo prezimno trden. Izbiramo izključno prezimno keramiko, tudi impregniran leseni čeber je primeren. Za sajenje

FOTO: Brazel Berries

FOTO: Fajin Tim

zgoraj

Ameriška borovnica bo v kisli prsti dobro uspevala tudi v posodi.

uporabimo kakovostne substrate, za sajenje kisloljubnih rastlin. Prav tako izbiramo kislo delujoča gnojila za ameriške borovnice.

Za zastirko uporabljamo žaganje iglavcev, ki skrbi za enakomerno vlažnost zemlje. Poskrbimo za dobro drenažo na dnu lonca. Odvečna voda mora pri zalivanju zagotovo odteči. Preobilica vode ameriške borovnice hitro pokonča, zato moramo biti pri zalivanju previdni.

zgoraj

Za sajenje v vrtove izbiramo sorte sibirske borovnice, ki so po okusu slajše in bolj aromatične, kot je leningrajski velikan.

spodaj levo

Pri sajenju jagodičja poskrbimo za ustrezno lego, primerno zemljo, zadostno globino in obvezno rastlino tudi temeljito zalijemo.

Prvo leto po sajenju sadikam poberemo prve cvetove, kajti če bi jih pustili na rastlini, bi prvoletni plodovi rastlino prekomerno izčrpali. Sledili bi slabša rast in rodnost v naslednjih letih. Na razvoj ameriških borovnic vpliva tudi pravilna in vsakoletna rez. Poleti borovnice prekrivamo z mrežo proti ptičem. Mreža bo hkrati poskrbela za senčenje v hudi poletni sončni pripeki.

FOTO: Shutterstock

Zeleni svet

www.zelenisvet.com

*

Za nasvet pokličite:
Primož 031 848 038